

วิสัยทัศน์กองระบาดวิทยา

“ศูนย์ความเชี่ยวชาญระดับสากล ในด้านงานระบาดวิทยา ประสานความร่วมมือภายในกับเครือข่าย  
และนานาประเทศสร้างองค์ความรู้และภูมิปัญญา ป้องกันโรค ภัย และส่งเสริมสุขภาพประชาชน”

## สารบัญ

◆ ก้าวทันโรค	314
การสอบสวนโรคไข้เลือดออกที่เกาะพะงัน	
จังหวัดสุราษฎร์ธานี	
◆ ข้อมูลรายงานสถานการณ์การเฝ้าระวังโรค	
ทางระบาดวิทยาเร่งด่วน	
สัปดาห์ที่ 20 (12 - 18 พฤษภาคม 2545)	318
◆ แผนภูมิโรคไข้เลือดออก	324
◆ สรุปข่าวการระบาด	326
(วันที่ 11 - 17 พฤษภาคม 2545)	
◆ ข่าวประชาสัมพันธ์	327
◆ บันทึกท้ายบท	328
*****	
ทุกรายงานมีคุณค่าต่อระบบเฝ้าระวัง	
และการควบคุมป้องกันโรค	
โปรดช่วยกันตรวจสอบ จำนวนและความถูกต้อง	
และส่งให้ทันตามกำหนดเวลา	
*****	
โปรดส่งรายงานให้กองระบาดวิทยา	
ภายในเช้าวันอังคาร	

สัปดาห์ที่ 20 ระหว่างวันที่ 12 - 18 พฤษภาคม 2545

ส่งรายงานข้อมูลเฝ้าระวังโรคทางระบาดวิทยาเร่งด่วนทันตามกำหนดเวลา สัปดาห์ที่ 66 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 86.84

## ก้าวทันโรค

การสอบสวนโรคไข้เลือดออกที่เกาะพะงัน

จังหวัดสุราษฎร์ธานี

นายองอาจ เจริญสุข ที่ปรึกษากองระบาดวิทยา  
นางสาวกนกทิพย์ ทิพย์รัตน์ กลุ่มงานระบาดวิทยาโรคติดเชื้อ<sup>1</sup>  
กองระบาดวิทยา

ความเป็นมา

ตามที่มีข่าวจากเครือข่ายเฝ้าระวังโรคของ Geo Sentinel และ Trop Net Europ รายงานว่า  
นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวที่เกาะ พะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แล้ว  
ป่วยเป็นโรคไข้ ออกผื่น และได้รับการวินิจฉัยทางห้องปฏิบัติการ  
ว่า ป่วยเป็นโรคไข้เด็งกีหรือไข้เลือดออกนั้น กองระบาดวิทยา  
ศูนย์ระบาดวิทยาภาคใต้ จังหวัดสงขลา สำนักงานสาธารณสุข  
จังหวัดสุราษฎร์ธานี สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเกาะพะงัน  
โรงพยาบาลเกาะพะงัน และสำนักงานควบคุมโรคติดต่อเขต 11  
ได้ร่วมกันศึกษาการเกิดโรคและสำรวจลายพاهะของโรคใน  
อำเภอเกาะพะงัน ตั้งแต่วันที่ 3 - 5 พฤษภาคม 2545

## วัตถุประสงค์

- เพื่อศึกษาการระบาดของโรคไข้เลือดออกของอำเภอเกาะพะงัน
- เพื่อศึกษาความชุกชุมของลูกน้ำยุงลาย และชนิดของยุงลายที่เป็นพาหะ
- เพื่อเสนอแนะแก้ไขที่ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

## 1. ข้อมูลทั่วไป

อำเภอเกาะพะงันประกอบด้วยเก้า 6 เกาะ แต่มีประชากรอาศัยอยู่เพียง 2 เกาะ คือ เกาะพะงัน และเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงันประกอบด้วย 3 ตำบล คือ ตำบลเกาะพะงัน ตำบลบ้านใต้ (อยู่บนเกาะพะงัน) และตำบลเกาะเต่า (อยู่บนเกาะเต่า) จำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 9,895 ราย เกาะพะงันมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ หาดริ้น หาดท้องนายปาน หาดท้องศาลา น้ำตกธารเด็จ เกาะเต่า เกาะนางยวน น้ำตกแพง เจรดีวัดใน วัดเข้าต้า และศาลาเจ้าแม่กวนอิม ดูดูกาลท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย อยู่ในช่วงเดือนเมษายน - พฤษภาคม ซึ่งแตกต่างจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่นิยมท่องเที่ยวในช่วงเดือนธันวาคม - กุมภาพันธ์

## 2. การศึกษาข้อมูลการเกิดโรคไข้เลือดออกและการสำรวจลายพاهะของโรค

### 2.1 ระบบดิจิทัลการเกิดโรคไข้เลือดออกของอำเภอเกาะพะงัน

2.1.1 จากการทบทวนข้อมูลการเกิดโรคไข้เลือดออกของอำเภอเกาะพะงัน ย้อนหลังตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 – 2544 พบรู้ป่วยชาวไทยจำนวน 1, 17, 2, 1 และ 9 ราย ตามลำดับ สำหรับผู้ป่วยที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เริ่มมีรายงานผู้ป่วยครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2544 จำนวน 19 ราย

2.1.2 จากการศึกษาข้อมูลการเกิดโรคไข้เลือดออกของอำเภอเกาะพะงัน ปี พ.ศ. 2545 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – 5 พฤษภาคม 2545 มีผู้ป่วยรวมทั้งสิ้น 63 ราย เป็นชาวไทย 30 ราย ชาวลาว 1 ราย (ชายแรงงาน) และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 32 ราย

สำหรับผู้ป่วยที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ พักอาศัยอยู่ที่ตำบลบ้านใต้ 24 ราย และตำบลเกาะพะงัน 8 ราย ไม่พบผู้ป่วยนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ตำบลเกาะเต่า (ตารางที่ 1) เป็นเพศชาย 23 ราย เพศหญิง 9 ราย มีอายุตั้งแต่ 2-45 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 15-34 ปี (28 ราย) เป็นชาวเยอรมัน 8 ราย อังกฤษ 7 ราย สวีเดน 4 ราย สวีเดน 3 ราย ญี่ปุ่น 2 ราย นิวซีแลนด์ นอร์เวย์ สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส แคนาดา ออสเตรเลีย ออสเตรีย และอิสราเอล ประเทศละ 1 ราย

ตารางที่ 1 จำนวนและอัตราป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกของอำเภอเกาะพะงัน 1 ม.ค. – 5 พ.ค. 2545

ตำบล	หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชาวไทย		จำนวนผู้ป่วยที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ
			จำนวนผู้ป่วย	อัตราป่วยต่อประชากรแสนคน	
เกาะพะงัน	1	ท้องศาลา	1	65.3	3
	2	ในสวน	3	665.2	0
	3	มะเดื่อหวาน	0	0	0
	4	วากตุ่ม	1	230.9	0
	5	โฉลงบ้านเก่า	1	275.5	0
	6	พินกอง	2	526.3	1
	7	โฉลงหลำ	2	151.9	1
	8	ศรีชุม	3	536.7	3
บ้านใต้	1	หน้าทับ	1	119.8	0
	2	บ้านนอก	0	0	1
	3	บ้านเหนือ	0	0	0
	4	บ้านค่าย	0	0	0
	5	ท้องนายปาน	5	1057.1	8
	6	หาดริ้น	8	1426.0	12
					3 ราย ไม่ระบุชื่อหมู่บ้าน

เกษตรฯ	1	หาดทรายรี	1	362.3	0
	2	แม่หาด	1	274.7	0
	3	โฉลกบ้านเก่า	1	320.5	0
รวม	<b>17</b>		<b>30</b>	<b>957.2</b>	<b>32</b>

หมายเหตุ : ผู้ป่วยชาวลาว (ไม่ใช่นักท่องเที่ยว) 1 ราย อยู่ที่ หมู่ 2 ตำบลเกาะพะงัน

## 2.2. ความซากซ่อนของลักษณะน้ำยื่นและชนิดของยุงลายที่เป็นพาหะ

ทำการสำรวจความชุกชุมของลูกน้ำยุงลายและเก็บตัวอย่างลูกน้ำยุงลายภาคตะวันออก (One larva collection) มาตรวจหาชนิดของยุง โดยทำการสำรวจ 2 ตำบลที่พบผู้ป่วยที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ คือ ตำบลเกาะพะงัน และตำบลบ้านได้ สำรวจ 6 หมู่บ้าน จากทั้งหมด 14 หมู่บ้าน โดยเลือกสำรวจหมู่บ้านที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาตินิยมไปพักอาศัย สำรวจจำนวน 10 - 34 หลังค่าเรือนต่อหมู่บ้าน มีผลการสำรวจดังนี้

หมู่บ้าน	HI	CI	BI
หมู่ 1 บ้านท้องศาลา ตำบลเกาะพะงัน	79.4	30.7	479.4
หมู่ 6 บ้านทินกอง ตำบลเกาะพะงัน	100.0	49.1	530.0
หมู่ 7 บ้านโนลกหลำ ตำบลเกาะพะงัน	91.7	33.0	283.3
หมู่ 8 บ้านศรีชุม ตำบลเกาะพะงัน	90.2	38.2	390.0
หมู่ 5 บ้านท้องนายปาน ตำบลบ้านใต้	90.9	19.6	172.7
หมู่ 6 บ้านหาดรีน ตำบลบ้านใต้	72.7	35.5	222.7

ในพื้นที่ของเกาะพะงัน พบรุ่งลายที่เป็นพาหะของโรคไข้เลือดออก 2 ชนิด คือ รุ่งลายบ้าน (*Aedes aegypti*) และรุ่งลายสวน (*Aedes albopictus*) และสัดส่วนของจำนวนรุ่งลายบ้านมากกว่ารุ่งลายสวน

## สรุปผลการสอบสวน

จากการทบทวนและศึกษาข้อมูลการเกิดโรคไข้เลือดออกของเกาะพะงัน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 – 2545 จะพบว่ามีการติดเชื้อไข้เลือดออกในชาวไทย โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2545 อัตราป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกแยกตามหมู่บ้าน มีอัตราป่วยที่สูงมากถึง 13 หมู่บ้านจาก 17 หมู่บ้าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า มีการถ่ายทอดโรคไข้เลือดออกในพื้นที่นั้น ดังนั้น นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีโอกาสที่จะติดเชื้อไข้เลือดออกจากเกาะพะงันได้ เนื่องจากผู้ป่วยที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนหนึ่งมาพักท่องเที่ยวบนเกาะพะงันนานกว่า 1 สัปดาห์ และพื้นที่ที่พบผู้ป่วยที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ก็พบอัตราป่วยในผู้ป่วยชาวไทยที่สูงมากในพื้นที่นั้น เช่นเดียวกัน (บ้านพินกง บ้านโนลกหลำ บ้านศรีรุ่น บ้านห้องนายปาน และบ้านหาดริ้น) นั่นหมายถึงโอกาสเสี่ยง ที่จะติดเชื้อไข้เลือดออกของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ก็ย่อมที่จะมีมากขึ้นด้วย อีกสิ่งหนึ่งที่สนับสนุน คือ จากการสุ่มสำรวจบุคคลในบริเวณที่พักของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เช่น บังกะโล guest house และสถานที่ที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีกิจกรรมในแต่ละวัน เช่น ในร้านอาหาร ร้าน internet สถานที่นวดตัว เป็นต้น พบว่ามีความซากมากของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่มีความต้องการท่องเที่ยวและพักผ่อนอย่างสูงมาก

การเกิดโรคไข้เลือดออกของผู้ป่วยชาวไทยบนเกาะพะงันในอดีตมีไม่นานนัก เริ่มมีการระบาดในปี พ.ศ. 2541 และปี พ.ศ. 2544 และกำลังมีการระบาดต่อเนื่องอีกรอบในปี พ.ศ. 2545 นี้ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเริ่มมีรายงานผู้ป่วยในปี พ.ศ. 2544 จำนวน 19 ราย และในปี พ.ศ. 2545 เพียง 4 เดือนแรกของปีมีรายงานผู้ป่วยถึง 32 ราย ในขณะที่ผู้ป่วยชาวไทยมีจำนวนถึง 30 ราย ซึ่งเพิ่มมากขึ้นกว่าปี พ.ศ. 2544 เช่นเดียวกัน แสดงให้เห็นว่า ในปี พ.ศ. 2545 นี้ การระบาดของโรคไข้เลือดออกที่เกาะพะงัน มีความรุนแรงมากขึ้นกว่าปีก่อนๆ

### ข้อเสนอแนะ

การเกิดโรคไข้เลือดออกในนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี อาจมีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวได้อย่างมาก หากชาวต่างชาติไม่มั่นใจในการดำเนินการควบคุมโรคไข้เลือดออกของประเทศไทย

กองระบบวิทยา ได้ให้ข้อเสนอแนะกับสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเกาะพะงัน โรงพยาบาลเกาะพะงัน และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในภาระวางแผนและป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออก ดังนี้

1. ให้จัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ที่ต้องทำการควบคุมยุงลายโดยด่วน โดยพิจารณาจากความหนาแน่นของชุนชน จำนวนนักท่องเที่ยวที่นิยมไปพัก และจำนวนผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกในพื้นที่ ในปีที่ผ่านมาและในปัจจุบัน โดยจัดลำดับความสำคัญดังต่อไปนี้ คือ บ้านหาดริ้น ห้องศาลา ศรีชุม โอลกห์ลำ หินกอง และท้องนายปาน ตามลำดับ และต้องทำการควบคุมยุงลายใน 11 หมู่บ้านที่เหลือด้วย ด้วยการรณรงค์กำจัดลูกน้ำยุงลาย โดยขอความร่วมมือกับ อบต. โรงเรียน ประชาชน อาสาสมัครสาธารณสุข รพช. สอ. สสอ. สสจ. และ สคต.เขต 11 โดยให้ดำเนินการให้เสร็จภายใน 1 วัน ในแต่ละหมู่บ้าน

2. เฝ้าระวังผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกอย่างต่อเนื่อง เมื่อพบผู้ป่วยต้องออกไปควบคุมโรคโดยเร็ว โดยการกำจัดตัวแก่ ตามด้วยทำลายลูกน้ำ โดยเฉพาะในกรณีพื้นที่ที่ยังไม่มีโรคเกิดขึ้น เมื่อพบผู้ป่วยรายแรกต้องออกไปสอบสวนผู้ป่วย และรับควบคุมโรคทันที กรณีที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ควรสอบสวนประวัติการเดินทางด้วย

3. จัดทำโครงการกำจัดลูกน้ำยุงลายทั่วพื้นที่เกาะพะงัน โดยของบประมาณสนับสนุนโครงการจากสำนักงานควบคุมโรคไข้เลือดออก กรมควบคุมโรคติดต่อ เป็นกรณีพิเศษ เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ทำรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่สูงมาก

4. ให้โรงพยาบาลเกาะพะงัน มีแบบสอบถามโรคไข้เลือดออกเป็นภาษาอังกฤษไว้ที่โรงพยาบาล เมื่อมีผู้ป่วยต่างชาติเข้ามารับการรักษา ให้กรอกประวัติการเดินทางในประเทศไทยด้วยตนเอง เพื่อจะได้นำผลมาวิเคราะห์หาสถานที่รับเชื้อ โดยดูรูร่างพังตัวของโรคเป็นหลักในการพิจารณาแหล่งที่รับเชื้อ โดยกองระบบวิทยาได้จัดส่งตัวอย่างแบบสอบถามโรคภาษาอังกฤษ ซึ่งพัฒนาจากแบบสอบถามโรคของฝ่ายเวชกรรมสังคม โรงพยาบาลกรุงเทพฯ ไปให้

### คณะกรรมการสอบสวนโรค

กองระบบวิทยา	นายองอาจ เจริญสุข	นางสาวกนกทิพย์ ทิพย์รัตน์
ศูนย์ระบบวิทยาภาคใต้ จังหวัดสงขลา	นางนลินี ช่วยดำรงค์	นางสาวลัดดาวัลย์ สุขุม
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุราษฎร์ธานี	นางอมรรัตน์ หิมทอง	นางกนกกาญจน์ คง
<b>บัญญา</b>		
สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเกาะพะงัน	นายชุมพล เกลี้ยงสะอาด	นายอนุสรณ์ ภู่แดง
โรงพยาบาลเกาะพะงัน	นายสันติ บุญช่วย	นายเสริมศักดิ์ วัชรีสุ
สถานีอนามัยบ้านท้องนายปาน	นายแพทย์ดาริห์ พุทธิพงษ์	นายณัฐวุฒิ ส่งผล
สำนักงานควบคุมโรคติดต่อเขต 11	นายเสรี พุ่มทอง	
	นางสาวนิตย์ สีบกระพันธุ์	นางเพลินพิศ ทัศน์นิยม